

Draží Hrabalovci!

Už třiatdvacátym rokom se setkávame nad stránkami Nymburského pábiteľa. Horší je to s osobným setkáváním. Hrabalovo Kersko, jako hlavní příležitost k tomu, aby se potkali nejen členové Klubu čtenářů Bohumila Hrabala, ale i spousta dalších milovníků díla našeho Mistra, se v loňském roce z důvodů koronavirové pandémie odmlčelo a je nanejvýš pravděpodobné, že jeho konání neumožní ani neutěšená situace v roce letošním. Prozatím se nacházíme v krizovém stavu, a to bez ohledu na to, zda ho poslanci posvěti, nebo nikoliv. Očkování nejde tak rychle, jak jsme si představovali a prozatím nevíme nikdo odhadnout, jak se bude šíření nemoci vyvíjet v následujících měsících.

A tak, i když jsme omezovali na osobních svobodách a mnozí jsou nedobrovolně uvězněni doma, Hrabalovy knihy jsou jistotou, věrnými přáteli, světlými chvilkami. A tak nezbyvá než zvolat: Lidé, čtěte!

KNIHA, KTERÁ STOJÍ ZA PŘEČTENÍ

MOJI KERŠŤANIA

V roce 2020 napsal a vydal slovenský publicista Peter Pačaj vlastním nákladem knihu *Moji Keršťania*.

Milovníci díla Bohumila Hrabala, kteří se každoročně setkávají na tradiční květnové akci Hrabalovo Kersko, zde mohou Petera Pačaje potkávat. Je velkým obdivovatelem Hrabalových knih. Každoročně přijíždí z dalekých Košic nejen na akci samotnou, ale rovnou na celý týden. V průběhu těchto dní se vždy schází s celou řadou místních, s mnohými se spřátelil. V roce 2020 muselo být Hrabalovo Kersko vynecháno, nejen Peterovi to bylo líto, a tak se stalo, že své poznatky z let minulých sepsal...

... *Kersko je však nepopierateľným českým fenoménom, a to hlavne vďaka svojim obyvateľom, pričom samotný les je až dru-*

hotným faktorom. Ved' to ľudia z neho urobili výnimočné miesto. Ľudia na čele s Bohumilom Hrabalom. Keršťáci.

Peter žije v ruchu východoslovenského mesta Košice, tak ho překvapilo, jak pěkně se dá žít i v lese...

... *Žiť v lese, teda nie „pri“ lese, „pod“ lesom či „za“ lesom, ale priamo uprostred lesa, vlastne nie je celkom normálne...*

Co však kerským „závidí“, je neustále přítomný odkaz Bohumila Hrabala. První knihou, kterou Peter od něj přečetl, byly Domácí úkoly z pilnosti. Hrabalovy knihy si tak navždy zamiloval...

... *protože doma při jej čítaní, som slova užasol. Nie, nepreháňam. Bolo mi jasné, že som dovedty nič podobného nečítal a fascinovalo ma, že tie na pohľad jednoduché texty o celkom bežných, obyčajných veciach, majú v sebe obrovský kvalitatívny náboj, sú nesmierne prítiažlivé, dokonca opojné...*

V jednotlivých kapitolách se Peter Pačaj rozepisuje o kerských lidech současnosti, ale také o těch, kteří už nejsou mezi námi, které stihl ještě poznat. Šlo o setkání osudová, poněvadž se seznámil se skutečnými postavami Hrabalových knih.

Kniha *Moji Keršťania* je doprovázená černobílými fotografiemi z hledáčku samotného autora. Pokud se chcete potěšit libozvučnou slovenštinou, která je pro české čtenáře „vzácným zbožím“, knihu seženete v Lesním ateliéru Kuba v Kersku.

Bronislav Kuba

Geniální grafik z nástrojárny

V závěru loňského roku se objevila na pultech knihkupců (pokud měli právě otevřeno) publikace s názvem **VLADIMÍR BOUDNÍK – kompletní soupis grafického díla**. Podívejme se ve stručnosti na její strukturu.

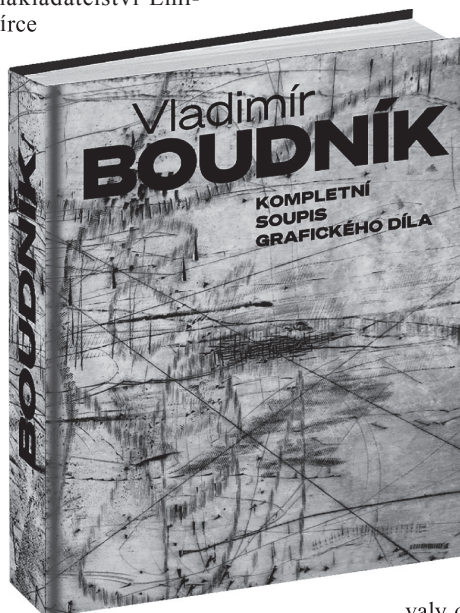
Knihu otevírá *Úvodní slovo nakladatele*, jímž je sběratel a znalec umění Patrik Šimon, majitel nakladatelství Eminent. Ten hovoří o sbírce

Boudníkových grafik majitele galerie Ztichlá klika Jana Placáka, díky níž se seznámil s Boudníkovým přítelem a životopiscem Vladislavem Merhautem, o němž mluví s velkým uznáním a obdivem. Zcela na místě jsou jeho slova, že se Merhaut sám ujal úkolu, na nějž v současné době dostávají granty týmy vědeckých kapacit. Když zjistil, co tento obdivuhodný člověk ve spolupráci s Placákem vytvořil, neváhal a rozhodl se knihu vydat.

Následuje *Úvodní slovo autora*, který se s Vladimírem Boudníkem setkal v roce 1959, kdy se rozhodnutím pracovního úřadu octl v nástrojárně ČKD Přístroje ve Vysočanech. Díky společným zájmům o umění si rychle porozuměli a Merhaut se mohl seznámit s metodami a výsledky Boudníkovy výtvarné činnosti, při níž postupně vznikaly grafiky aktivní, strukturální nebo magnetické. Přípomenuty jsou i nelehké životní osudy osobitého umělce, dané především problémy s bydlením, podivným vztahem s matkou, nevydařeným prvním manželstvím a jistou nepraktičností v běžném životě. Vladislav Merhaut se Boudníkovu životu věnoval literárně již dříve, když v roce 1997 vydal knihu *Zápisky o Vladimíru Boudníkově* a v roce 2009 *Grafik Vladimír Boudník*.

Stručný životopis Vladimíra Boudníka je zpracován velmi přehledně a začíná v roce 1924, kdy se 17. března v Praze narodil Jindřišce a Josefovi Boudníkovým syn Vladimír. Důležité momenty jeho života začínají v době protektorátu, kdy se vyučil nástrojařem, studoval Střední průmyslovou školu strojnickou a byl totálně nasazen v německém Dortmundu. Po skončení války navštěvoval Státní grafickou školu a jako reakci na nedávné válečné hrůzy sepsal manifesty nového uměleckého směru nazvaného *explosionalismus*. Po ukončení školy a krátké vojenské službě pracoval v Kovo-sluzbě a v roce 1950 nastoupil na půlroční brigádu do hutí v Kladně, kde se seznámil s Bohumilem Hrabalem, s nímž později nějakou dobu bydlel v Libni, v ulici Na Hrázi. V roce 1952 začal pracovat jako soustružník

v továrně Aero Vysočany, později přejmenované na ČKD Přístroje. Tam byl k dispozici různý odpadní materiál vhodný k výrobě matic pro tisk grafik a také dostatek nástrojů pro jejich opracování. V roce 1957 se oženil se slovenskou studentkou Teklou Holéniovou, která se ale v roce 1961 vrátila na Slovensko a v dalším roce se s Vladimírem rozvedla.

Vzhledem k tomu, že abstraktní výtvarné umění bylo tehdy u nás na indexu, pořádali mladí výtvarníci soukromé výstavy, jichž se také účastnil Boudník. Tomu bylo uspořádáno i několik výstav v zahraničí, ovšem bez součinnosti a povolání našich úřadů. První Boudníkovy oficiální domácí výstava se konala v roce 1964 v Oblastní galerii v Liberci a pak již následovaly další a také konečně

došlo k přijetí do Svazu československých výtvarných umělců. Díky tomu mohl Vladimír v roce 1966 opustit továrnu a měl konečně dostatek času na svoji tvorbu. V roce 1968 se podruhé oženil, ale 5. prosince téhož roku tragicky umírá.

Pak již pod názvem *SOUPIS* následují reprodukce grafik, jichž tu je shromážděno neuvěřitelných 954, časově rozdělených podle doby vzniku. Z let 1946 a 1947 to jsou práce z dob studia na grafické škole, inspirované nedávnými válečnými událostmi, tvorba dalších let s mnoha inspiračními zdroji využívá nejrůznější výtvarné tech-

niky a v roce 1955 se objevují první aktivní grafiky. Ty pak postupují další tvorbou až do osudného roku 1968. Počet artefaktů v jednotlivých letech kolísá, největším počtem je zastoupen rok 1963, kdy jich tu je 110. Lze si to vysvětlit tím, že se autor dozvěděl o vystavení svých prací v Muzeu moderního umění v Miami na Floridě, což byla neobyčejně pozitivní zpráva vedoucí k jeho zvýšené umělecké aktivitě. K té došlo i po odchodu na „volnou nohu“ v roce 1966, toto období je v knize zastoupeno devadesáti pracemi. Jednotlivé roky jsou odděleny fotografiemi nabízejícími Boudníkovy portréty a momentky z jeho práce i volných chvil. Je zde i několik citátů z novely Bohumila Hrabala nazvané *Něžný barbar*, vydané v 70. letech v samizdatu, která se stala pro řadu čtenářů první informací o významné umělecké osobnosti, v té době už bohužel nežijící.

V závěru knihy jsou otištěny ukázky prací Boudníkových žáků, dělníků z ČKD Přístroje, pocházející z roku 1959, a na ně navazují falza, napodobeniny a podvrhy grafických děl Vladimíra Boudníka. Je jich tu celkem 36 a jejich nabídka se vyskytuje především na internetových aukcích.

Je samozřejmé, že tak rozsáhlé dílo nelze vtěsnat do nějaké brožurky, takže kniha o rozměrech 30×24 cm má více než 500 stran a při cestě z knihkupectví se vám pronese, protože váží téměř čtyři kilogramy.

Ovšem nejen obsah, ale i grafické a knihařské zpracování této úžasné publikace je na vysoké úrovni, takže nezbývá než všem, kdo se o to zasloužili, poděkovat. Je to nakladatel Patrik Šimon, grafik Marek Jodas, galerista Jan Placák a především neúnavný Boudníkův životopisec a dokumentátor jeho díla Vladislav Merhaut. Pro něj je vydání knihy úspěšným završením objevitelské a osvětové činnosti, již se věnoval po dobu šedesáti let, a zřejmě i splněním dlouhodobého snu.

Ivan Kott

Jedno pivo neuškodí

V dubnu 1997 napsal kerský patriot Jaroslav Litomiský následující řádky:

Za svých studií nymburské reálky spisovatel Bohumil Hrabal nikdy nemohl pochlibit mimořádným prospěchem. Velmi vnímavým byl ale pro vše ostatní. Jednou v kerské Hájence vyprávěl o svém třídním profesorovi Josefu Sehnoutkovi.

Ten chodil každíčký den s partičkou stejně důstojných mužů, jako byl sám, na dvoudecku vínečka nebo nějaké to pivo. Jednou dostali všichni třídní profesori od pana ředitele úkol, že mají studentům promluvit do duše na téma: alkohol – metla lidstva.

A tak pan profesor začal při hodině s proslovem, jak alkohol ničí lidstvo, že je to jed, zabiják, ať už je to víno nebo pivo, nemluvě o něčem tvrdším. Po kratší rozpravě však přistoupil, že jedno pivo rozhodně neuškodí, že naopak povzbudí, za chvíli byl u druhého piva, protože když je žízeň, hrozí dehydratace, a proto pivo z nymburského pivovaru, který má studny s prvotřídní vodou, je na uhašení žízně tím nejlepším prostředkem. A přednáška pokračovala zdárně dál. Výsledkem bylo, že pět piv je přijatelná norma a že tedy rozhodně nemůže ublížit.

Tak se páni studenti dozvěděli o nebezpečí alkoholismu, které nehrozí, když se dodržuje norma.

Mezi těmi, kdo si ponaučení pana profesora Sehnoutky vzali opravdu k srdci, byl Bohumil Hrabal. A dodržoval je po celý život, ať už ochutnával to vynikající nymburské pivo, které nyní nese jméno po jeho Postřižinách, nebo seděl v Hájence v Kersku či v pražské pivnici U Tygra.

ŽENY V ŽIVOTĚ A DÍLE BOHUMILA HRABALA

„... křtím se a žehnám znamením kříže, vertikálou tvého pohlaví a horizontálou tvých úst. Tak zařeknut a zčistěn, kráčím dál hlubokou nocí, sám jako popravčí mistr, jako kat. A je mi příjemně a sladce.“¹

O Bohumilu Hrabalovi byly napsány tisíce stran. Literární vědci se zabývali ve svých odborných pracích Hrabalovou biografií, jím samým, jako specifickým literárním vypravěčem tzv. pábitem, či autobiografickými prvky, kterými jsou jeho díla nepopíratelně protkána. Jeho díla patří do literárního kánonu a s jeho jménem se žáci seznamují již v rámci hodin literatury na základní škole.

Já jsem se na Bohumila Hrabala zaměřila z trochu jiného úhlu, a sice z pohledu ženy – literární vědkyně. Hrabal mne tedy zajímá jednak jako muž, a jednak jako spisovatel, v jehož díle hrají ženy leckdy větší roli, než se na první pohled může zdát. Ráda bych v tomto článku nabídla čtenářům Nymburského pábitele vhled do této zajímavé problematiky a provedla je nejen intimním životem Bohumila Hrabala – ovšem se vši úctou a diskretně – nýbrž i ukázala na třech literárních dílech, jak prostě a přitom stěžejně Hrabal ženu ve svém díle tematizoval se všemi lehkostmi a těžkostmi, které život ženě může přinášet a leckdy nevyhnutelně skutečně přináší – jak uvidíme na příkladu Jarmilky, Margit a Maryšky.

Vybrala jsem pro tento článek tyto tři zajímavé ženské postavy, které v Hrabalově díle vynikají v různých aspektech. Řeč bude o Jarmilce ze stejnojmenné novely *Jarmilka*, kterou Hrabal napsal v padesátých letech minulého století; o Margit, kterou Hrabal z politických důvodů zpracoval hned několikrát, a to v povídce *Romance a Láska*; a rovněž o jeho milované mamince Maryšce, kterou s něhou ztvárnil jednak v novele *Postřižiny* a jednak v *Harlekýnových milionech*. Všechny tři literární postavy nalézají inspiraci v Hrabalově životě, jak bude zřejmé z následující podkapitoly.

Bohumil Hrabal a jeho lásky...

„... já jsem bejval velice často zamilován, ale teď už ženskou otázku nemám rád, vyhnala mi to z hlavy nejdřív matka a teďka moje manželka a ženské nesnáším ani v hospodě...“²

Z biografii o Bohumilu Hrabalovi je zřejmé, že se celý život nechával okouzlovat ženskou krásou. Bez ohledu na to, kolik Hrabalovi bylo let či v jaké se právě nacházel životní fázi, našla v jeho širokém srdci místo nejedna žena. Ještě v roce 1989 – tedy 8 let před jeho smrtí – okouzila nemocného, starého a osamělého spisovatele mladá americká bohemistka, které psal fiktivní dopisy (*Dopisy Dubence*) a díky

které navštívil různé univerzity ve Spojených státech amerických. Její jméno bylo April Giffordová.

Hrabalův život ovlivnilo několik žen. Začneme u jeho babičky a matky. Obě byly silné osobnosti, které hrály ve spisovatelově dětství významnou roli. Vezměme v potaz již skutečnost, že Bohumil Hrabal byl nemanželským dítětem. To v tehdejší době nebylo sice nic neobvyklého, přesto to pro Hrabalovu matku znamenalo mnoho komplikací. První nepřijemnost přinesla již otázka, jak to sdělit otci. Hrabalova matka, Marie Kiliánová, se obávala otcovy reakce – a to právem. Otec ji chtěl na dvoře zastřelit. Naštěstí se do celé dramatické situace vložila Hrabalova babička a zavolala oba domů na čochkovou polévku. Zde vidíme, jak neobyčejná a silná žena Hrabalova babička byla. Hrál v jeho životě – především v období jeho dětství – velmi důležitou roli. Když malého Bohumila hlídala, posadila ho kolikrát do prudkého slunce a sama lezla bosa na stromy. Byla pohansky divoká, ale zároveň i velmi zbožná. Každou neděli ji vnouček musel doprovázet do kostela.³

Matka Bohumilovi „připadala vzdálená a cizí, byla to hezká nepřístupná dáma, a on si přál, aby nebyla tak strhující, nýbrž aby byla obyčejně maminkovská, jako byly matky jeho kamarádů“.⁴ Marie Hrabalová (7. ledna 1916 se provdala za Františka Hrabala) skutečně nebyla jako ostatní matky. Byla amatérskou herečkou, takže mnoho času věnovala zkouškám a svojí „kariéře“. Jak je z výše uvedeného citátu zřejmé, Hrabal by si byl býval přál obyčejnou maminku, která by tam pro něho byla, kdykoliv by potřeboval. Marie se ovšem věnovala divadlu až do Hrabalova pětadvacátého roku života a na Bohumila jí příliš času nezbývalo. Na podiu slavila veliké úspěchy. Svě kariéře obětovala veškerý volný čas a pokud to bylo nutné, tak i zdraví. Nemohla si dovolit promeškat zkoušky. Proto na ně chodila, i když byla zrovna nemocná. Bohumil byl na rozdíl od své matky spíše stydlivý typ stažený sám do sebe a po kariéře herece

skutečně netoužil. Marie svého syna do divadla přesto vtáhla. Bohumil měl ztvárnit jednu roli v amatérském divadle, což ho ovšem vystresovalo natolik, že si tajně přál před premiérou onemocnět či dokonce zemřít. Naštěstí se nestalo ani jedno a Hrabala poté divadlo doprovázelo i v následujících letech života. Mezi lety 1959 a 1961 pracoval jako kulisák v divadle S. K. Neumanna (dle některých zdrojů dokonce jako herec – statista.⁵) a při svých četných návštěvách restauračních zařízení velmi živě vyprávěl různé příběhy a strhával na sebe pozornost celého lokálu.

Marie Hrabalová nebyla jen velmi atraktivní, nýbrž i ambiciózní a lehce extravagantní ženou. Například nechala Bohumilovi k příležitosti maturitní zkoušky ušít oblek, i když se ostatní maturanti po zvyku oblékali pouze do čistých obyčejných svátečních šatů. Když Bohumil nemohl u maturitní zkoušky oslnit vědomostmi, tak alespoň svým vzhledem. Fascinace světem kolem sebe byla pro Marii typická. Toto a mnoho dalšího Hrabal tematizuje ve své novele *Postřižiny*, ke které se dostaneme v jedné z následujících podkapitol.

... nejen zlatovlásky

V příštích řádcích se zaměřím na ženy, k nimž měl Hrabal speciální vztah a které měly v životě Hrabala – spisovatele

April Giffordová

a samozřejmě Hrabala – muže významné postavení.

Hrabalovou první láskou a múzou byla Jiřinka Sokolová, „Georgina“, jak ji nazýval. Byla o šest let mladší, v tu dobu jí bylo pouhých 16 let. Přestože byla sama téměř ještě dívkou (či chcete-li ženou v rozpuku), tak se jí podařilo mladému Hrabalovi zamotat hlavu. Bohumil mladé dívce zcela podlehl. Každý den jí psával milostné dopisy. Žehlil kvůli ní bankovky, aby vypadaly jako nové. Nechával si šit obleky na míru a nosil jen ty nejdražší klobouky. Přesto trpěl obavami, že ho Georgina opustí, což se po čtyřech letech vztahu skutečně stalo. Pro Hrabala to znamenalo „konec světa“: „*Já jsem nikdy nebyl harlekýn, já jsem nebyl nikdy schopn nikomu odloudit holku, já jsem to byl, kterému vzali všechny ty moje krásavice, harlekýni je vzali mně, pierotovi. To byl můj obraz jako mladého muže, smutný mladý pán, který nemá odvahu se servat o svoji lásku, protože já jsem vždycky dával přednost zmaru a neštěstí a smrti, to byla moje poetika jako chlapce, jako jinocha...*“⁴⁷ Georgina byla Hrabalovi literární múzou. Pod jejím vlivem tvořil poezii a napsal svůj první prozaický text *Kain*, ve kterém tematizoval otázku traumatu z lásky a dokonce sebevraždy.

Po Jiřince Sokolové se v Hrabalově životě míhla Videňanka jménem Viktoria Freie, jež byla na počátku druhé světové války v nymburském pivovaru, kde Hrabal tenkrát s rodinou žil, na praxi. Přestože strávila v Čechách pouhých pár dní, tak se zdá, že sehrála v životě mladého Hrabala důležitou roli, neb právě toto jméno dostala od spisovatele ilegální pracovnice v novele *Ostře sledované vlaky*, která hlavního protagonistu Miloše Hrmu zasvětila do tajemství lásky a pomohla mu překonat jeho obtíže v oblasti intimity a stala se jeho první sexuální zkušeností. (Na tomto místě bych chtěla upozornit na to, že ačkoliv Hrabalova díla vykazují silné autobiografické znaky, tak nejsou v žádném případě jeho osobním deníkem a jeho čtenáři by neměli číst mezi řádky něco, co tam explicitně není zmíněno a usuzovat něco, pro co neexistují žádné plausible argumenty.)

Další ženou v životě Bohumila Hrabala, která dobyla jeho srdce, byla Olinka Micková. Jednalo se o nádhernou mladou ženu s dlouhým vlnitým vlasem. Podle Karla Maryska, Hrabalova nejbližšího přítele z Nymburka, byl Hrabal pod velkým vlivem této krásavice.⁸ Vystříhl její fotku do pohledného oválu, který obkružoval její tvář, a nalepil ji na svou vlastní fotografii, čímž vytvořil navěky věků spojení dvou milenců v polibku. Co lepidlo spojí, člověk nerozlučuje.

Z dochované korespondence víme, že se Olga Bohumilovi ozvala roku 1981, kdy mu v dopise přála krásné narozeniny a při té příležitosti mu zaslala fotografie malé divenky, k níž napsala: „*Posílám Ti i fotografie malé holčičky a moc mě bolí, že jsme neměli také takovou krásnou holčičku, které bychom však neříkali Olinka, ale ta by se jmenovala Bohunka. To je hezcí.*“¹⁸ Svě psaní zakončila slovy, že ostatní fotografie a dopisy od Hrabala v nejbližší době roztrhá a nahází

Eliška Hrabalová – Pipsi

v Nymburce z okna do valů, aby se nedostaly do nepověřených rukou příslušníků ONV. Melancholicky také zavzpomínala na dobu svého a Hrabalova dětství, které oba prožili v Nymburce a jež se zrcadlí v Hrabalových Postřizínách, o nichž bude zmínka v jedné z následujících podkapitol: „*Jinak Tvé Postřiziny jsem proplakala ve vzpomínkách na Vaše, strýce Pepina a p. Dr. Brzoráda, který mi pomohl, abych uviděla světlo světa a podívala se do světa.*“¹⁹

Po roce 1950 okouzila Hrabala „krásná židovička“ Blanka Krauseová. Hrabal se zamiloval do plnoštíhlé prodavačky hraček s bujarým popsím. Láska k Blance Krauseové mu pomáhala zapomenat na časy totality, které s padesátými lety přišly. Hrabal byl v tu dobu již promováným juristou, pracoval ovšem v hutích na Kladně. Jeho šuplíky byly plné textů, které nebylo možné zveřejnit. A Blanka? Ta byla poznamenána silným traumatem ze svého nuceného pobytu v pracovním táboře v Terezíně. Stejně jako Georgina byla i Blanka o dost mladší než sám budoucí spisovatel – Hrabal se chystal oslavit již 35. narozeniny, když Blanka teprve oslavila svou plnoletost. I ona byla Hrabalovi múzou. Právě Blanka mu byla inspirací pro poezii, která později vyšla ve sbírce pod názvem *Barvotisky*.

Jak jsem již zmínila na počátku: Hrabal měl široké srdce, kam se vešlo současně několik žen najednou. Když měl vztah

s Blankou Krauseovou, byl zároveň již od počátku čtyřicátých let milencem Jarmily Holečkové, provdané ženy a matky, kterou znal ze svého milovaného Nymburka. V roce 1947 napsal Hrabal báseň *Kolekce není. Mathias*. Inspiroval se Jarmilíným telegramem, ve kterém mu zašifrovaně oznamuje své rozhodnutí ohledně umělého přerušování svého těhotenství. Jarmila by byla bývala kvůli Hrabalovi svého manžela opustila – nikoliv však své děti. V jednom z posledních dopisů psal Hrabal Jarmile: „*Kdyby jsi byla svobodná [...], byla by jsi moje [...], ale sílu k tomu, abych tě vzal Ríšovi, jsem neměl...*“⁹ Z korespondence víme, že Jarmila Holečková tíhla k poetické expresi: „*A děším se toho, až budu rozervána, děším se toho, až přijde den, kdy nebudu už moci dávat ze své duševní nemilosti, neboť jsem si uvědomila, že duše je užce spjata s tělem a nestojí-li jedno s druhým je ámen. Tělo odkvete dříve než-li duše a děším se, až jednou budu stát před branami ráje a já nebudu tam vpuštěna, poněvadž už Tebou tělesně nebudu žádána.*“²¹ Jarmila byla do Hrabala velmi zamilovaná,

dokonce vyjádřila v jednom z dopisů spisovateli touhu strávit po jeho boku svůj život: „*To věř mně, kdybych pánem nade vším byla, Tvoji tvář bych v ranní nebe zasadila. A všechno, co zřím okem svým, bych nejraději Tebou ověnila a byt můj Tvoji tváři rozsvítila. Ty dům, Ty cesta, Ty voda, Ty všechno. A ze všeho nejraději bych žila tam, kde Ty a jenom Ty.*“²² Hrabal Jarmile city opětoval, což je patrné z jeho básnické poetiky:

*Šetři se, Jarmilko, šetři se,
jsme tu jen jednou, jsi tu jen jednou,
je jenom jedna Jarmila a je tu jen jeden svět,
který začíná a končí Tebou.*²³

Jejich vztah vzal definitivní konec v prosinci roku 1956. V jednom z dopisů Jarmile stojí: „*Jarmilo, myslím, že již nikdy nebude máj a že již nepokvete láska, již není kam jít a dům je plný slepých uší a hluchých očí. So endete eine Liebe!*“ Po tom všem, po těch letech milování: *NIC! [...] Vlastně jsem Tě měl ze všeho na světě nejraději a Ty jsi jediná mne chápala a pro mne si trhala srdce. To nikdy nezapomenu. [...] Ovšem lámala jsi mi srdce natolik, že už mohu být bez Tebe.*“²⁴ Jarmila Holečková znamenala pro Hrabala opravdu mnoho. Už jen sama skutečnost, že mohl být otcem... Určitě není náhodou, že Hrabal napsal v roce 1952 novelu, jejíž hlavní hrdinkou byla mladá žena, kterou

spisovatel pojmenoval – a po ní celou novelu – *Jarmilka*, a že hlavním motivem příběhu je mimomanželské početí.

V první polovině padesátých let žil Hrabal v Praze-Libni, v ulici Na Hrázi ve staré kovárně č.p. 24. Tato ulice a tato stará kovárna se Hrabalovi staly domovem. A právě do tohoto prostředí spisovatel zasadil svou trilogii *Svatby v domě*. Zároveň mu byl literární inspirací zážitek z kovárny s mladou cikáneckou, kterou ztvárnil v povídce *Láska* (a *Romance*). Hrabal nabídl jí a jejímu děťátku střechu nad hlavou. Miminko spalo prostě ve vytažené zásuvce komody a Hrabal s mladou cikánkou sdílel své lože a vše, co v tu dobu měl. Pili spolu pivo ze džbánu a Hrabal byl nadšen: „*Ten čas jsem byl šťasten, protože ta cikánka mi splnila můj sen, kterak Baudelaire měl vedle sebe černošku Jean Duvalovou a já byl s ní šťasten taky.*“¹⁰

Hrabal měl za sebou nemálo lásek, ovšem ani jedna z nich si ho nevybrala za svého nastávajícího. On sám komentoval tuto skutečnost slovy: „*Já bejval taky zamilovanéj, ale na ženění jsem nebyl ale po mně se ty holky poměrně dobře vdaly.*“¹¹ Jinak se rozhodla až třicetiletá Eliška Plevová, která vstoupila do Hrabalova života nečekaně v roce 1956. Hrabalovi bylo tenkrát 42 let – zde opět vnímáme věkový rozdíl mezi oběma partnery. Potkali se v době, kdy měli téměř polovinu života za sebou. Oba si s sebou do vztahu přinášeli bolavé posramoceně srdce plné jizev. Co všechno si Hrabal s ženami prožil, jsem popsala v řádcích výše. Ani život Elišky Plevové se nevyhnul dramatickým událostem.

Eliška pocházela ze zámožné moravské rodiny, která obývala luxusní vilu o čtrnácti pokojích, ve které byly každoročně pořádány společenské plesy. Její matka byla Rakušanka, ke svému neštěstí sympatizující s nacisty, za což také po skončení druhé světové války nemalou cenou zaplatila – ona i celá její rodina byly (ostatně jako mnoho dalších) odsunuty z českého území do Německa. Bohužel bylo mnoho rodin toho času od sebe roztrženo, což postihlo i rodinu Plevových. Eliška a její mladší bratr chodili do českých škol – ti mohli tedy na Moravě zůstat. Byli přechodně umístěni do internačního tábora, kde byla Eliška znásilněna příslušníkem sovětské armády, což ji poznamenalo nejen na duši, nýbrž i na těle – Eliška se nikdy nemohla stát matkou.

Ani v lásce neměla Eliška štěstí. Její milý, se kterým si plánovala budoucnost, ji opustil. Eliška proto odjela z Moravy do Prahy, kde náhodou potkala Bohumila Hrabala a po pětíměsíční známosti se rozhodla přijmout jeho příjmení a stát se jeho ženou. Pro Hrabala to nebylo lehké rozhodnutí – tři dny před svou svatbou si vzal v práci volno s odůvodněním nešťastného úmrtí v rodině.¹² Eliška zaujala pevné a důležité místo jak v životě Hrabala – muže, tak i Hrabala – spisovatele. Z dochované korespondence mezi Eliškou a Hrabalem vyplývá, že si ji vědomě vybral jako svou osudovou ženu, se kterou chtěl strávit zbytek svého života: „*Nikdy jsem Tě tak neviděl, jak jsi ve mně zkrásněla a učinil jsem přesnější obraz o Tobě... chci abys byla pořád se*

*mnou... denn alle Liebe will Ewigkeit... a já doufám, že Tě tak budu vidět pořád, protože nic jiného už nevidím než Tebe a tím i věčností... Věčnost přenášenu z přítomnosti do přítomnosti... Co bylo, bylo... Narodil jsem se ještě jednou a i když mi se nevrátíš, budeš stejně tak ve mně, protože moje srdce stráží všechny Tvé pohyby, všechny Tvá slova, všechny Tvé činy...“²⁰ S Eliščinou přítomností se v Hrabalově životě mnohé změnilo. Vše dostalo určitý řád a pořádek. Jeho bohémský život se o něco zklidnil, z čehož Hrabal neměl vždy úplně velkou radost. Dvě nejdůležitější ženy v jeho životě byly jeho matka a žena, což Hrabal shrnul slovy: „*Dvě úhlavní nepřítelkyně byly má matka a je moje manželka. První mě předala druhé, a obě mne chtěly a chtějí neustále vychovávat a vylepšovat*“¹³ a literárně tematizoval ve svém díle *Proluky*. Eliščina smrt pro Hrabala znamenala velkou tržnou ránu, která se již nikdy nezahojila. Bez své „Pipsi“, jak svou ženu nazýval, zemřel jako opuštěný nešťastný muž.*

Ženy hrály v životě a díle Bohumila Hrabala inherentní roli, i když se tomu tak čtenáři na první pohled nemusí jevit. On sám chtěl napsat velkou love story, ale bohužel to již nestihl...

„*Ale chtěl bych žít jen proto, abych napsal ještě jednu dvě knihy. Chtěl bych napsat svou Love story, takový příběh o lásce, vždyť já jsem toho o lásce moc nenapsal... A potom to bych chtěl napsat, jednak abych sám sebe pobavil, a čtenáře trochu rozložil... Z toho textu mám strach, bojím se jej. A to je dobré znamení, protože ten text, to musí být dryák*“¹⁴

Jarmilka

Jarmilka je literární dílo, které zaujímá v Hrabalově tvorbě jedinečnou pozici. Hrabal sám označil *Jarmilku* za zvrát ve svém psaní¹⁵ a Jiří Pelán za „nejpronikavější obraz 50. let, jaký byl vůbec v české literatuře napsán“¹⁶. Hrabal *Jarmilku* několikrát přepracoval, což je pro jeho dílo typické. Budto svá díla přepisoval z politických důvodů, nebo když k tomu našel tvůrčí důvod. Obě situace nebyly v jeho tvorbě ojedinělé. *Jarmilka* existuje dokonce ve čtyřech verzích. Já se literárně zaměřuji na tu originální z roku 1952, neboť ji považuji za velice autentickou.

Hlavní hrdinkou vyprávění je svačičkářka Jarmilka, která je snad tou nejobyčejnější dělnicí ze všech, ale pro autora je jedinečná. Přestože novela nese její jméno, čtenář se toho o ní příliš nedozvídá. O jakési hluboké

psychologické propracovanosti postavy nemůže být řeč. Přesto se čtenáře dotýká dramatický osud mladé kognitivně slabší ženy, která neumí pořádně počítat, která se zamilovala do hrubiána Jarouška a nechtěně s ním počala. Osud Jarmilky, chudé vesnické dívky pracující v hutích v kuchyni, pohnul všemi, jak vidíme v následujícím citátu: „*Přistoupil jsem k ní a přistoupili i jiní, protože případ Jarmilky je případem všech.*“¹⁷, čtenáře nevyjímaje.

Margit

Jak víme, Hrabal nikdy nepostavil téma lásky do centra svých děl – nikdy nepsal tu velkou love story, jak chtěl. Ale ve vyprávění *Láska* (v přepracované verzi nazvané *Romance*) je motiv lásky zřejmý již z názvu textu. Fabule je v obou verzích identická: dva mladí lidé – pomocný instalatér a mladá cikánka – se do sebe zamilují a prožijí spolu romanci. Oba zastupují ten nejprostší lid a oba mají ty nejprostší životní starosti. Gaston je samotář, mladík se sebou věčně nespokojený, kdežto mladá cikánka oproti němu je živá, zajímavá a svá. Oba jsou si navzájem kontrastem. Margit je ta, která Gastona osloví a která jejich „vztah“ posouvá. Je vyzývavá a Gaston je jí okouzlen. On v ní vidí dámu a rozhodne se Margit přijmout i s jejím dítětem, které dle Margit může spát v šuplíku. (Zde se vracíme k autobiografickým prvkům spisovatele.) Margit je hrdá, říká o sobě, že není jen tak obyčejná cikánka – její dědeček byl cikánský baron! Gaston je pyšný na svůj „vztah“ s Margit a přeje si, aby to celý svět viděl, že si vedle sebe vede malou krásnou cikánku! Margit je jedinečnou postavou napříč celým Hrabalovým dílem.

Maryška Hrabalová

Maryška

Maryška je hlavní postavou novely *Postřižiny*. U tohoto díla se jedná o Hrabalův první pokus vidět svět očima ženy a jako takový ho čtenáři zprostředkovat. V *Postřižinách* se Hrabal vrací do svého dětství a soustředí pozornost na Maryšku – tedy svou matku Marii – na kterou s láskou vzpomínal, neboť v době, kdy *Postřižiny* vznikaly, byla Marie Hrabalová již po smrti.

Maryška je svůdná a atraktivní žena, která si je těchto atributů moc dobře vědoma. Cítí se jako královna, která svému lidu laskavě dovolí užít pohledu na její krásu a především na její největší přednost, kterou je její zlatý hustý dlouhý vlas. Maryška má nad svým mužem Francinem magickou moc a okouzluje nejen jeho, ale i ostatní muže v Nymburce. Její otevřená sexualita je jejím manželem kritizována a on by si byl přál, aby si Maryšku mohl zamknout doma a mít ji jen sám pro sebe. Maryščina krása a jedinečnost se stala

hlavním motivem celé novely. Hrabal ukázal čtenářovi svou matku, jak ji sám viděl. Nebo alespoň jak chtěl, aby ji viděl svět.

Závěr

V životě Bohumila Hrabala hrály ženy důležitou roli. Jak jsem zmínila, Hrabal se při svém psaní inspiroval okolím, ve kterém žil a jinak tomu nebylo ani při vzniku ženských hrdinek, kterým dal ve svém díle prostor. Hrabal ho věnuje zástupkyni cikánské menšiny Margit; prosté a tělesně těžce pracující dělnici Jarmilce a konečně Maryšce, která je naopak zástupkyní panského života. Všechny tři literární postavy nacházejí inspiraci v Hrabalově vlastním životě a všechny tři si zaslouží šanci stran čtenáře, protože čas s nimi po večerech strávený bude skutečně patřit k těm příjemným a nezapomenutelným okamžikům, kvůli kterým čtenář po knize sahá.

Alice Nicolson, Regensburg

Alice Nicolson, M.A.

Autorka se narodila v Kolíně, kde se stejně jako v Nymburce nachází městská čtvrť zvaná Zálabí.

Vystudovala PedF UK v Praze (český a německý jazyk se zaměřením na vzdělávání) a následně FF UR v Řezně (rusistiku a bohemistiku). Od roku 2012 působí jako lektorka německého a českého jazyka doma i v zahraničí. Momentálně se věnuje výzkumu ženských literárních postav v literatuře s migrační tematikou. Literární analýzou ženských postav se zabývala i v kontextu díla Bohumila Hrabala, kterou si zvolila za cíl své diplomové práce.

Hrabal rád zasazoval svá díla autobiograficky do prostředí jemu blízkému – polabský genius loci a osobitý náhled na ženskou tematiku jsou jedny z mnoha důvodů, proč se Alice Nicolson rozhodla zaměřit svou literární pozornost právě na Bohumila Hrabala.

Poznámky:

* Tak skončila láska!

** neboť všechna láska vyžaduje věčnost

Použitá literatura:

HRABAL, Bohumil, KADLEC, Václav, ed. a DOSTÁL, Karel, ed.: *Rukověť pábítelského učně*. 1. vyd. v tomto uspoř. Praha, Pražská imaginace, 1993. 315 s. Sebrané spisy / Bohumil Hrabal, sv. 8. S. 269f.

2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13 MAZAL, Tomáš: *Spisovatel Bohumil Hrabal*. Praha, Torst, 2004. S. 293, 293, 285, 286, 290, 289, 283, 291

3, 4, 12 ZGUSTOVÁ, Monika: *Im Paradiesgarten der bitteren Früchte*. 1999. Wien: Franz Deuticke Verlagsgesellschaft m. b. H. Wien – München, 1999. ISBN 3-216-30432-9. S. 25, 62, 19,

5, 14 PYTLÍK, Radko: --a neuvěřitelné se stalo skutkem: o Bohumilu Hrabalovi. Ilustroval Bohumil HRABAL. Praha: Emporium, 1997. S. 43, 98

15 ČEŠKA, Jakub: *Bohumil Hrabal – autor v množném čísle*. Brno, Host, 2018. S. 186

16 PELÁN, Jiří: *Bohumil Hrabal: pokus o portrét*. Vydání třetí, druhé samostatné, upravené. Praha, Torst, 2015. S. 39

17 HRABAL, Bohumil: DOSTÁL, Karel a Václav KADLEC, ed. *Jarmilka*. Praha, Pražská imaginace, 1992. S. 117

18, 19, 20, 21, 22 *Bohumil Hrabal známý a neznámý*, ed. Petr Šorm, František Sýkora, Jana Kavanová, Polabské muzeum Poděbrady, 2014. S. 77

23, 24 *Hrabal, Bohumil, Buďte tak hodná, vytahněte rolety - výbor z milostné korespondence*, ed. Pavel Zdražil, Triton, Praha, 1990. S. 53, 83 – 85

Čtyři desítky let s filmem Postřižiny

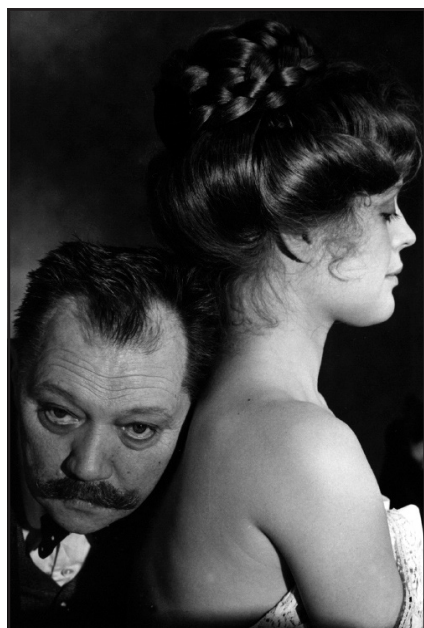
„Je to nadpozemsky poetická a náramně malebná mozaika hravého režiséřského umu Jiřího Menzela a až téměř

magické vyprávěcí rétoriky Bohumila Hrabala v nepopsatelně půvabných devadesát minutách!“ napsal jakýsi – bart – na internetu.

Před čtyřiceti lety, 1. února 1981, měla premiéru poetická filmová komedie Jiřího Menzela, natočená podle literární předlohy Bohumila Hrabala, *Postřižiny*. Okamžitě po uvedení do kin si získala srdce filmových diváků, ostatně přišlo jich do kin 2,7 milionu a další miliony sledovali film na televizních obrazovkách, ale rovněž nadchla filmové kritiky a poroty na festivalech. Začalo to udělením zvláštního čestného uznání na třicátém sedmém ročníku MFF v Benátkách (1981), a pokračovalo ještě téhož roku Cenou čs. filmové kritiky třicátého druhého ročníku Filmového festivalu pracujících (1981). Dále to byly: Cena čs. filmové kritiky za rok 1982, Cena publika, Zvláštní uznání poroty a Zlatá hůlka na MFF Vevey ve Švýcarsku (1982), 2. cena divácké poroty na MFF autorského filmu Belmadena ve Španělsku (1982). Jako jeden z mála českých snímků z počátku osmdesátých let byl zakoupen do řady evropských i zámořských distribučních sítí.

Nejen film ale i sám režisér a představitelka hlavní role se dočkali ocenění. Magda Vášáryová jako krásná Maryška získala Cenu za ženský herecký výkon na devatenáctém ročníku Festivalu českých a slovenských filmů na Kladně (1981) a Cenu MěNV na třetím ročníku přehlídky Československé filmové veselohry v Novém Městě nad Metují (1981). Tam dostal i Jiří Menzel Cenu mladých.

Režisérem vybraná lokalita starého pivovaru v Dalešicích mimořádně pěkně imitovala Hrabalův nymburský pivovar, geniálně zvolení interpreti nejen hlavních rolí – Magra Vášáryová (Maryška), Jaromír Hanzlík (Pepin), Jiří Schmitzer (Francin), Rudolf Hrušínský (doktor Gruntorád), Petr Čepek (de Giorgi), Oldřich Vlach, František Řehák, Miloslav Štibich, Alois Liškutín, Pavel Vondruška (členové správní rady), Oldřich Vízner (holič Bóďa Červinka), Rudolf Hrušínský ml., Miroslav Donutil, Josef Vondráček, Jaroslav Vozáb, Zdeněk Podskalský, Václav Kotva... jakoby byli vystřiženi z Hrabalovy knihy. I proto se *Postřižiny* nesmazatelně zapsaly do zlatého fondu české kinematografie.

Legendární scéna z *Postřižin*

Jak se nenatočila povídka Pražské jesličky

Že se natáčí Perlička na dně, jsem se dověděl od pana Hrabala, když jsem ho potkal na Hrázi věčnosti. Bylo to na podzim roku 1964, kdy jsem se po vojně vrátil do divadla SKN v Libni. Téměř celá kulisařská parta, s kterou jsem začínal, už byla proměněna. Bohoušek mi tenkrát na ulici řekl, že za mnou posílá kluka, který chce točit povídku Pražské jesličky, abych ho provedl zákulisím a ukázal mu sklad dekorací v kostelíčku, jak jsme něžně říkali synagoze. Sešel jsem se s ním. Jméno toho režiséra jsem si nezapamatoval a z paměti mi vypadlo i to, proč povídka ve filmu nebyla. Až po mnoha letech, někdy na samém počátku 21. století, jsem se potkal se studentem Písecké filmové školy Markem Nikodým. Při našem povídání nemohlo nedojít na minulost a na pana Hrabala. Tenkrát už jsem hrál "Večerníček pro Bohumila Hrabala" i "Taneční hodiny". Protože Marek byl filmař, tak se řeč dostala i na filmy natočené podle Hrabalových předloh a oba jsme se shodli na tom, že se nám nejvíc líbily právě Perličky. Vzpomenu jsem příběh o neuskutečněném natočení povídky o kulisáčích a on mi doplnil jméno onoho režiséra, které jsem zapomenul. Když jsem se na Marka nyní obrátil, aby doplnil příběh Pražských jesliček, poslal mi krásné povídání o režiséru Ivanu Passerovi:

„Režisér Passer nerad mluvil o sobě (píše Marek), ale své vzpomínky vztahoval spíše na lidi, kteří v danou chvíli byli na místě. Tady je několik střípků z jeho života. Jako student režie na Filmové akademii múzických umění v Praze své přednášky zanedbával, namísto toho vyhledával obyčejné lidi se zajímavou minulostí. Oblíbil si například jednoho námořníka v Libni. Jeho vášeň přátelit se s pábítelskými lidmi zapříčinila, že její filmová akademie vyloučila z řad studentů. Za nějaký čas mu byla nabídnuta spolupráce s kolegy Jiřím Menzelem, Janem Němcem, Evaldem Schormem, Věrou Chytilovou, Jaromilem Jirešem a Jurajem Herzem na zfilmování povídek spisovatele Bohumila Hrabala pro připravovaný snímek Perličky

na dně. Setkání s Hrabalem bylo pro něho velmi šťastné, neboť sám spisovatel měl v rukávu mnoho vzpomínek ze svého života a s grácií dokázal zprostředkovat také příběhy lidí, které v životě potkal. Povídky si režiséři mohli vybrat podle vlastního uvážení, jak se jim líbily. Ivan Passer původně chtěl dělat Romanci, kvůli cikánskému tématu, které znal z vlastní zkušenosti. Tento příběh si však pro sebe vybral Jaromil Jireš. Passer následně přišel s nápadem zrealizovat povídku Pražské jesličky, ale tento text nebyl pro zfilmování schválen. Na řadu tudíž přišlo Fádni odpoledne. Po mnoha desítkách let, když se potkal se mnou, chtěl, abych zfilmoval jako svůj bakalářský film Pražské jesličky. S nadšením jsem výzvu přijal. S tímto nápadem jsem se svěřil také našemu rektorovi a současně filmovému architektovi Jindřichu Goetzovi, který tuto povídku označil jako zajímavý projekt. Současně s adaptací tohoto krátkého textu jsem hledal, kde by se budoucí snímek točil. Původní lokalita – libeňská synagoga, kde se skutečný příběh

odehrává, nevyhovovala, neboť současná podoba samotné stavby a její zmodernizované okolí neodpovídaly době. Volba tedy padla na synagogu v Žatci. Jenže, jak už to u filmu bývá, z realizace nakonec sešlo. Během dalšího setkání se mě pan Passer zeptal, zdali už mám ten film v kapse. Mé odmítavé odpovědi se pousmál a svěřil se mi, že v šedesátých letech, kdy sám Pražské jesličky převáděl do scénické podoby, poznal, jak je tento text pro filmaře prokletý.”

Tolik Marek Nikodým. A mně tím Marek vysvětlil vztah pana Hrabala ke mně. Hrabal tenkrát chtěl, abych se zúčastnil, tak jako Vladimír Boudník, natáčení Perliček. Mé setkání s Ivanem Passerem bylo velice rychlé a ani do synagogy jsme nedošli. On mi totiž přišel říct, že se Jesličky točit nebudou. Bohouškova snaha mi pomoci nevyšla. K mému dalšímu setkání s panem Hrabalem došlo až po „bratrské pomoci“, na podzim roku 1968 v Chebu, kam jsem odešel splnit si svůj sen, být hercem.

Petr Drholec

Píseň vřele doporučujeme

Na YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=texfCUAABXQ>, si pusťte klip s písní Tomáše Havlína Slavnosti sněženek.

Autor k jejímu vzniku říká: „Trochu jiné pojetí povídky a filmu Slavnosti sněženek Bohumila Hrabala, tentokrát hudební. Kersko, postavy filmu Švalnosti (krásný překlep) sněženek, tvorba Bohumila Hrabala, Jiřího Menzela, to vše je pro mne zásadní. Doufám, že mi pánové prominou, nešlo se o toto téma neotřít :“.

Takhle píseň, přesně v intencích Hrabalova psaní, zní:

Ve stodole všude starý krámy vzácný poklady
kolik toho tady bude nikdo nemá odhady.
Všechny tyhle vzácný věci pán nekupuje nadarmo
proto dal rád pán pánovi dvě levý boty zadarmo.
Pán obdarován vestou, vědrem, zírá furt nic neříká
pak promluvil až zahráli Poustevníka od Bedřicha.
Spát a rozchod rozlítý se dveře učiněnej anděl družka
Krajinka v zimním hávu v županu štěká jak puška.
Svítá nad áleji nový den nás vítá
čurymury fuk.

Pěkný pohled skýtá z divočáka kýta.

Po áleji ženem během kňoura noha nohu míhá světla mžourá hnali
jsme ho silnicí i po poli až ve škole jsme černou svini dohnali.

Sóseďe vyháníme kance z kůže nebude žrát
ten kdo nepomůže no baba mně nevidí tak nenápadně zdrhám
mezi svejma do sebe vyjetej volej vrhám.

Svítá nad áleji nový den nás vítá

čurymury fuk.

Pěkný pohled skýtá z divočáka kýta.

Mistře buďte tý lásky dohlídnete na uzení i vyčudit klobásky ?

Dokoupíme dvacet kilo hovězího na prát
ale varujem vás břicho salámem si naprat.

Je tady den D všichni seděj u stolu

z kuchyně nám roznášej ve dvou chodech mrtvolu.

Pajfal zelí šípek sežerem

profoukneme píšťaly a pak se asi poperem.

No nepoperem esembák vchází do dveří

úroveň dobrých mravů v cukuletu prověří.

Pánové pánové pokračuje zábava

ať už tady nikdo na nikoho pěstí nemává.

Hořce smutná je ta naše hostina

rvačkou vždycky končí a rvačkou začíná

až vožralej v půlnoci každýho má každěj rád

ale smutný je tu jenom mrtvej kanec a mrtvej kamarád.

Polský TOPOS se věnoval Hrabalovi

V posledním čísle polského literárního dvouměsíčníku TOPOS (Dwumiesięcznik Literacki TOPOS 5-6; 2020) bylo publikováno pokračování cyklu „Češi“. Sedmapadesát stran obsáhlého sborníku (256 stran) je věnováno Bohumilu Hrabalovi.

ky z návštěvy u Hrabala v bytě, z večírku pražské bohémy v polovině šedesátých let minulého století, večírku, který měl vzdát Hrabalovi čest, a o společných cestách tramvajovou linkou č. 17, během kterých vedli rozhovory... O čem? Možná že o odvěze psát.

Jan Řehounek psal o divadle, Tomáš Mazal zase píše o hudbě v životě Bohumila Hrabala v článku „Třicet pásků symfonií“ (Tomáš Mazal: Spisovatel Bohumil Hrabal, Praha 2004, s. 387-391). Mladý Hrabal pro své vlastní potěšení hrál na klavír Fryderyka Chopina a Franze Liszta, vzrušoval ho Schubert a Čajkovskij, miloval hudbu Debussyho... a je to jen začátek dlouhého seznamu skladatelů, jejichž díla hluboce prožíval. V sbírce „Obrázky bez rámu“ pojednává lyrická báseň „Frederyk Chopin“ o citech, které hudba uvolňuje v mladém člověku. Hrabal v hospodě Pod mostem v Nymburce hrával na klavír Straussovy valčíčky a tehdejší šlágry. Učil se hrát na trubku. Později rád poslouchal Luise Armstronga. Hudbu milovali i jeho rodiče. Byla tedy přítomna v Hrabalově životě odjakživa a pak stále až do konce. Často psal o hudbě, byla pro něho svátostí, vyvolávala hluboké pocity i slzy. Kdyby se měl narodit ještě jednou, říkal, že by rozhodně nechtěl být spisovatelem, ale jen operetním zpěvákem jako Lehár. Proč? Poslouchal hudbu s kocourem Cassiem. Proto zazněla na jeho pohřbu.

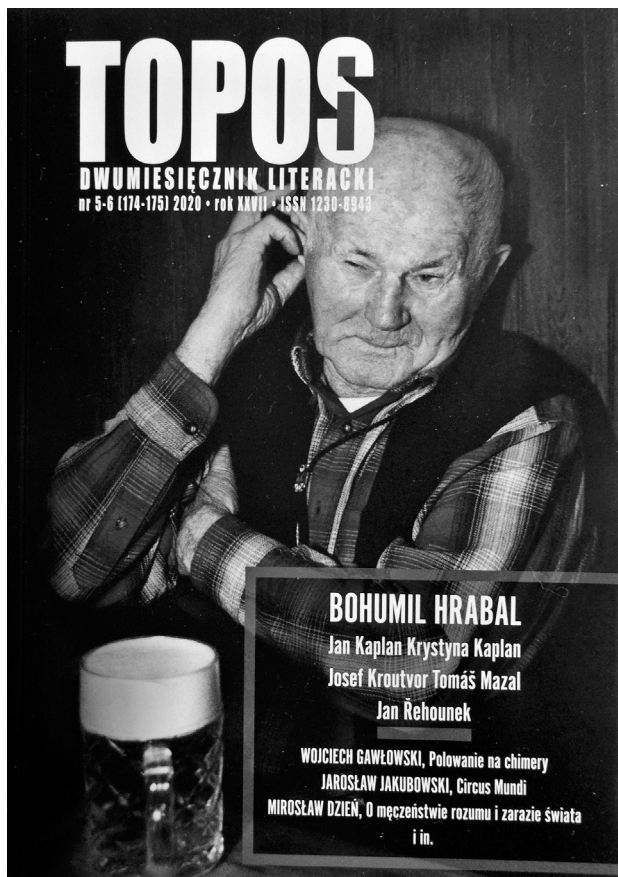
Cyklus končí básně Bohumila Hrabala „Apokalypsa“ v překladu Przemysława Dakowicze.

Literární dvouměsíčník TOPOS přispěl k přiblížení Bohumila Hrabala jako člověka, ukázal jeho zájmy, lásky a jednu porážku, intimní detaily života spisovatele. Nebylo by to možné, kdyby nebylo neustálého zájmu polských milovníků Bogana Hrabala.

Redakce literárního dvouměsíčníku TOPOS sídlí v městě Sopoty, na severu Polska u Baltu.

Joanna Jagodzińska

*Čtenářský diskuzní kroužek Czeski čtvrtěk
albo inny dzień tygodnia, Krkonošská
knihovna, Jelenia Góra, Polsko*

V květnu roku 1990 Bohumil Hrabal navštěvuje Londýn – má se tam konat autorské setkání vedené Julianem Barnesem. Setkání začíná, avšak nečekaně končí. O tom je první odstavec článku Jana Kaplana „O Hrabalovi a T. S. Eliotovi“. Bohumil Hrabal byl velkým milovníkem T. S. Eliota, zpaměti německy citoval jeho „Pustou zemi“. S tou knihou jezdil po Londýně a pil pivo v The George Inn a v The Builder's Arms, kam, jak napsal Jan Kaplan, chodil sám Eliot. Jan Kaplan a jeho manželka Krystyna, rozená Polka, měli příležitost setkat se s Hrabalem v roce 1990 v Londýně, potom ho navštívili v Kersku. O tom, o londýnské emigraci česko-polského manželství, o kulturních a historických rozdílech mluví

článek – rozhovor Przemysława Dakowicze s Krystynou Kaplan „Owoc opuncie“.

Cyklus začíná překladem fragmentů díla Bohumila Hrabala „Obrázky, ze kterých žiji“ (Spisy, t. 6: Ze zápisníku spisovatele, Publicistika, Praha 2018, s. 100-106), které spojuje slovo „Pamatuji“. Jsou to vzpomínky z dětství v prarodičích a z pivovaru v Polné.

Částečně pokračováním děje Hrabalova dětství je další článek Jana Řehounka „Divadelní kořeny spisovatele Bohumila Hrabala“. Existují fakta z Hrabalova života, o kterých jsme ještě nevěděli? Jak dopadl divadelní debut ne už mladého Bohumila? Jan Řehounek podrobně popisuje přítomnost divadla v životě jeho rodičů, maminky Maryšky, která divadlem žila a podle Karla Maryšky měla herecký talent na míru Národního divadla, a otčima Francina. Stručně se zmiňuje o divadelních adaptacích Hrabalových knih a o tom, co v nich bylo a je přitažlivé pro divadla v Česku, Polsku, Anglii, Francii a Maďarsku. První adaptace proběhla v divadle v Ostravě v roce 1966. Paradoxem je, že Bohumil Hrabal neměl zájem o život svých příběhů na divadelních scénách, do divadel na ně nechodil.

V další části cyklu najdeme překlad fragmentů „Setkávání s Hrabalem“ od Josefa Kroutvora, velmi osobní vzpomín-

~ Kde se co šustlo ~

● Broňu Kubu známe jako výborného keramik a autora několika skvělých knih věnovaných Kersku a Hrabalovi. On je ale rovněž textařem písní. Jeho báseň zhudebnil a nazpíval Jan Neckář a vznikla krásná píseň Holubí král.

● Vinohradský restaurant v duchu hrabalovských povídek Hlučná samota na Vinohradech smutně proslavil poslanec Miroslav Kalousek v úterý 3. listopadu. Ačkoliv v rámci výjimečného stavu byly hospody povinně zavřené, vypil si zde v pohodě pivo, a když se to provalilo, tvářil se jako průzračně čistý anděl, ač předtím spouštěl hro-

my a blesky na hlavu ministra zdravotnictví Romana Prymuly za úplně stejný poklesek v restauraci na Vyšehradě.

● Přes ulici jsem měl dojem, že vidím sochu Bohumila Hrabala, teprve při bližším pohledu bylo jasné, že to není Hrabal, nýbrž dábel. Ale že to podoba tam je? Socha stojí na hlavní ulici v Klánovicích.

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala Nymburský pábítel, únor 2021. Registrace: MK ČR E 10887. Vydavatel: Městská knihovna, Palackého 1749, 288 02 Nymburk, tel.: 325 512 723. Šéfredaktor: Jan Řehounek, Všeclapská 1666/6, 288 02 Nymburk, tel. 603 238 523, e-mail: jan.rehounek@seznam.cz. Grafické zpracování: Vladimír Kvíz, Ječná 26, 288 02 Nymburk, tel.: 603 415 060, e-mail: vladimirkviz@gmail.com. Tisk: Tiskárna Bofitisk, Potoční 1847, 288 02 Nymburk, tel.: 737 419 930, www.bofitisk.cz. Pro členy Klubu čtenářů Bohumila Hrabala zdarma, volně prodejné výtisky 10 Kč. Náklad 120 ks.